

การนิเทศนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเพื่อออกแบบการเรียนรู้วิชาภาษาไทย ในสถานการณ์แพร่ระบาดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

The Supervision of Student Teachers in the field of Thai language to design learning Thai language In the COVID-19 pandemic

ทรงฤทธิ์ ชิมโหมด¹ / อุบลวรรณ สวนมาลี²
Songrid Chimmode¹/ Ubolwan Suanmalee²

^{1, 2}อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

Lecturer of Information Thai Program, Faculty of Humanities and Social Sciences,

Phetchaburi Rajabhat University

Corresponding author E-mail: Songrid.chi@mail.pbru.ac.th / Ubolwan.sua@mail.pbru.ac.th

(Received: December 6, 2021; Revised: March 20, 2022; Accepted: October 31, 2022)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการนิเทศและออกแบบการเรียนรู้วิชาภาษาไทยของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ในสถานการณ์แพร่ระบาดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มเป้าหมาย คือนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาวิชาภาษาไทย ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2564 ผลการวิจัยพบว่าการออกแบบการนิเทศนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูโดยบูรณาการกับแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สามารถสรุปเป็นรูปแบบการนิเทศได้ 3 ขั้น คือ ขั้นที่ 1 ขั้นสร้างชุมชนการเรียนรู้ครูภาษาไทย ขั้นที่ 2 ขั้นพัฒนาชุมชนครูภาษาไทยมืออาชีพ และขั้นที่ 3 ขั้นประเมินผลชุมชนการเรียนรู้ครูภาษาไทย และความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย โดยคำนึงถึง 3 ประเด็นหลักดังนี้ ประเด็นที่ 1 บทบาทครูในฐานะผู้อำนวยความสะดวก ประเด็นที่ 2 การจัดการเรียนการสอน คือ การจัดตารางเรียนแบบยืดหยุ่น ใช้วิธีสอนตามแนวคิดการสอนเน้นสมรรถนะ และประเด็นที่ 3 เนื้อหาวิชาภาษาไทย แบ่งเป็น 3 เนื้อหาหลัก คือ ทักษะการใช้ภาษาไทย หลักการใช้ภาษาไทยและวรรณคดี วรรณกรรมไทย ที่เน้นการสอนในรูปแบบออนไลน์และมีเป้าหมายให้นักเรียนเห็นคุณค่าของเนื้อหาที่เรียนโดยการโยงเข้ากับการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันเป็นประเด็นสำคัญ

คำสำคัญ: การนิเทศนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู การออกแบบการเรียนรู้วิชาภาษาไทย สถานการณ์แพร่ระบาดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

Abstract

The objectives of this research were: to study the supervision model and to learn the design of students teacher, who were studying in Thai language education in the Faculty of Humanities and Social Sciences at Phetchaburi Rajabhat University during COVID- 19 pandemic. The qualitative research was used in this study. The target group was the student teachers in the field of Thai language who were all in teaching internship in the 1st semester of the academic year 2021 in Phetchaburi. The findings indicated that the design of the supervision model for supervising the student teachers integrated with Professional Learning Community was the main concept. There were three steps of the supervising which were 1) Professional Learning Community formation, 2) Professional Learning Community Development, and 3) Professional Learning Community evaluation. Secondly, the design of the learning of Thai language subjects focused on 3 main issues – 1) The role of teachers as facilitators, 2) Teaching with Flexible Schedule based on competency-base teaching, and 3) The content of Thai language lesson that was divided into 3 main contents focusing on Thai language usage, the structure of Thai language and literature, and Thai literature that the teachers focused on teaching in an online format and aiming to increase students’ value of the content they had studied by applying it to their daily life.

Keyword: the supervision of Thai language subjects for student teachers, the design of the supervision model for supervising the student teachers, COVID-19 pandemic

บทนำ

สถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เป็นปรากฏการณ์ที่เป็นวิกฤติของสังคมโลกในปัจจุบัน เนื่องจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เป็นโรคอุบัติใหม่ที่เกิดการระบาดทั่วโลก โดยองค์การอนามัยโลกประกาศให้การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เป็นการระบาดใหญ่และขอให้ประเทศในกลุ่มอาเซียนบังคับใช้มาตรการที่เข้มงวดเด็ดขาดยิ่งขึ้น (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 137 ตอนพิเศษ 69 ง หน้า 1 ลงวันที่ 25 มีนาคม 2563) ข้อมูลจากองค์การอนามัยโลกแสดงให้เห็นถึงจำนวนผู้ติดเชื้อและผู้เสียชีวิตเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง (WHO, 2021)

สถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 นอกจากจะส่งผลกระทบในระดับพื้นที่แล้วยังส่งผลกระทบกับแวดวงต่าง ๆ รวมทั้งแวดวงการศึกษาที่ต้องปรับการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ดังกล่าว จังหวัดเพชรบุรีได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ด้วยเช่นกัน และมีประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน ตามคำสั่งจังหวัดเพชรบุรี ที่ 1/2564 เรื่อง ให้สถานศึกษาในสังกัดและในกำกับกระทรวงศึกษาธิการ และในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปิดเรียนด้วยเหตุพิเศษ (จังหวัดเพชรบุรี, 2564) เพราะเป็นพื้นที่ควบคุมสูงสุด และให้สถานศึกษาจัดการเรียนการสอนออนไลน์ ส่งผลให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูต้องปรับการฝึกสอนเป็นการสอนในรูปแบบออนไลน์

ด้วยเหตุที่นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่เป็น “ครูฝึกหัด” และผ่านการฝึกฝนจากหลักสูตรการเรียนรู้อัตนศาสตร์บัณฑิต ด้านการจัดการเรียนการสอนที่เป็นสถานการณ์ปกติ นักศึกษาจึงมีปัญหายุ่งเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบการสอนแบบออนไลน์หลายประการ ไม่ว่าจะเป็นการคัดเลือกเนื้อหาวิชาภาษาไทยให้เหมาะสมกับรูปแบบการสอนออนไลน์ วิธีการจัดการเรียนรู้ที่ต้องสอดคล้องกันระหว่างความต้องการของเนื้อหา ความน่าสนใจ ระยะเวลาการจัดการเรียนการสอน เป็นต้น ซึ่งปัญหาดังกล่าวครูที่เลี้ยงที่เป็นบุคคลสำคัญในการช่วยเหลือนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในเบื้องต้นต่างก็ต้องปรับตัวไปพร้อมกัน เพราะเป็นสถานการณ์ที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน จากปัญหาอุปสรรคดังที่กล่าวมาอาจารย์นิเทศก์จึงมีบทบาทในการช่วยเหลือนักศึกษาให้สามารถออกแบบการจัดการเรียนรู้และปฏิบัติการสอนได้อย่างเหมาะสมมากที่สุด

ผู้วิจัยในฐานะอาจารย์ประจำหลักสูตรศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย ซึ่งมีหน้าที่ในการนิเทศนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูและเห็นความสำคัญของปัญหาดังกล่าวมาว่าเป็นปัญหาที่มีผลกระทบกับนักเรียนที่เป็นอนาคตของชาติซึ่งควรมีการศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีมาประกอบการแก้ปัญหา รวมทั้งควรมีการดำเนินการอย่างเป็นระบบ ผู้วิจัยจึงทำการศึกษาในรูปแบบของการวิจัยเพื่อให้มีกระบวนการศึกษาการแก้ปัญหา ดังกล่าวตามหลักการทางวิชาการ โดยคาดว่าจะเกิดประโยชน์ทั้งกับอาจารย์ผู้นิเทศก์ในด้านการเป็นแนวทางสำหรับนำมาพัฒนาเป็นรูปแบบการนิเทศของตนเองและเป็นประโยชน์กับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในด้านการจัดการเรียนรู้อัตนศาสตร์บัณฑิตที่เหมาะสม โดยเฉพาะกับนักเรียนที่จะได้เรียนรู้วิชาภาษาไทยได้อย่างเหมาะสมในสถานการณ์ปัจจุบัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบการนิเทศนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสาขาวิชาภาษาไทย ในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019
2. เพื่อออกแบบการเรียนรู้อัตนศาสตร์บัณฑิตของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสาขาวิชาภาษาไทย ในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการกับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ซึ่งเป็นนักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ชั้นปีที่ 5 และฝึกสอนอยู่ในโรงเรียนในพื้นที่จังหวัดเพชรบุรี ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2564

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยทางการศึกษาตามแนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ในรูปแบบของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory action research) ระหว่างผู้วิจัยซึ่งเป็นอาจารย์นิเทศก์ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูและนักเรียน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย คือ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาษาไทย ซึ่งเป็นนักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ชั้นปีที่ 5 จำนวน 8 คน¹

2. การสร้างเครื่องมือวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย มีดังนี้

2.1 การสร้างเครื่องมือวิจัย โดยผู้วิจัยศึกษาแนวคิดทฤษฎี² งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง³ และออกแบบเครื่องมือวิจัย ดังนี้ 1) การสำรวจวิเคราะห์เอกสาร (แผนการจัดการเรียนรู้ การบันทึกการสอนของนักศึกษา การบันทึกคะแนนนักเรียน ผลงานนักเรียน ฯลฯ) 2) การสังเกตการณ์มีส่วนร่วม (Participant observation) แบ่งเป็น 2.1) การสังเกตกิจกรรมการประชุมกลุ่มชุมชนการเรียนรู้ครูภาษาไทย และ 2.2) การสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาษาไทย 3) การสัมภาษณ์แบบกลุ่มสนทนา (Focus group interview)

2.2 การหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย โดยนำเครื่องมือให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ 3 คน ดังนี้ 1) ดร.ดวงใจ บุญยะภาส ผู้อำนวยการสถาบันภาษาไทย สำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการนิเทศ การกำกับติดตามการสอนของครูภาษาไทย 2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรพรรณราย ชาญศิริธร ภาควิชาวรรณคดี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาไทยและวรรณคดีไทย 3) นางสาว บัณฑิตน์ สนธิสุวรรณ ศึกษาานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาไทยและการนิเทศการสอนภาษาไทย ผู้วิจัยได้รับข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญและผู้วิจัยนำมาปรับใช้ คือ ควรเป็นกรณีศึกษาที่อยู่ภายใต้แนวคิดเพื่อสุขภาพที่ดี (Well being) และคำแนะนำเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาภาษาไทย ผู้เชี่ยวชาญให้คำแนะนำว่าไม่ควรยึดติดกับเนื้อหาสาระมากเกินไป ควรเน้นการพัฒนาทักษะการสื่อสารของผู้เรียนเพื่อใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันเป็นสำคัญ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ตรวจสอบข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย เริ่มจากผู้วิจัยศึกษาเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และเก็บข้อมูลหลักจากการสนทนากลุ่ม โดยผู้วิจัยเป็นผู้สังเกตและบันทึกการสนทนากลุ่ม หลังจากนั้นตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) โดยการนำกระบวนการไปใช้กับนักศึกษาสังเกตการณ์สอนที่ต้องฝึกสอนจำนวน 3 คาบเรียน (Data triangulation) การสัมภาษณ์ครูที่เลี้ยง (Review triangulation) รวมทั้งการใช้นักวิจัยมากกว่า 1 คน (Multiple investigator triangulation) โดยดำเนินการวิจัยระหว่างวันที่ 1 มีนาคม 2564 – 15 พฤศจิกายน 2564

¹ จำนวนกลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดจำนวนตามผลการวิจัยของ Caine and Caine (2010 อ้างถึงในปริญญกิจรุ่งเรือง และอรพิน ศิริสัมพันธ์, 2561: 31) กล่าวถึงจำนวนสมาชิกของชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพที่เหมาะสมคือ ประมาณ 6-10 คน ซึ่งจำนวนสมาชิกดังกล่าวจะมีผลต่อการขับเคลื่อนการเรียนรู้ได้ดีที่สุด

² แนวคิดที่ผู้วิจัยใช้ในงานวิจัยคือ 1) แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community) ที่ผู้วิจัยใช้เป็นแนวคิดหลักในการออกแบบรูปแบบการนิเทศนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และ 2) การเรียนรู้ของเด็กตามช่วงวัย Generation Z เป็นแนวคิดที่ผู้วิจัยใช้ประกอบการออกแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาภาษาไทย

³ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มีทั้งที่เป็นการศึกษาในประเทศไทยและต่างประเทศ เช่น 1) มนธิชา ทองหัตถา (2564: 43-51) ศึกษาผลการใช้สื่อดิจิทัลในการส่งเสริมความสามารถด้านการเขียนภาษาอังกฤษเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 2) จิรจิต ทองปรีชา (2562: 1-14) ศึกษาการบริหารจัดการการเรียนการสอนภายใต้สถานการณ์ COVID - 19 รวมทั้งงานวิจัยต่างประเทศ เช่น 1) การศึกษาของ Lassoued, Alhendawi, & Bashitialshaaer (2020: 1-13) ศึกษาเชิงสำรวจอุปสรรคที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการเรียนรู้ทางไกลในช่วงการระบาดของ COVID-19 2) งานวิจัยของ Nadeak (2020: 1764-1772) ศึกษาเรื่องประสิทธิภาพของการเรียนทางไกลโดยใช้โซเชียลมีเดียในช่วงการระบาดของโควิด-19: กรณีศึกษาในมหาวิทยาลัยคริสเตียนอินโดนีเซีย เป็นต้น

สรุปผลการวิจัย

การศึกษารูปแบบการนิเทศเพื่อมุ่งเน้นการออกแบบการเรียนรู้วิชาภาษาไทยของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัย 2 ตอนตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

ตอนที่ 1 รูปแบบการนิเทศนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูวิชาภาษาไทยในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยนำแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional learning community)⁴ เป็นแนวคิดหลักเพื่อออกแบบรูปแบบการนิเทศ สามารถสรุปเป็นรูปแบบการนิเทศ แบ่งได้ 3 ชั้น ดังนี้

ชั้นที่ 1 ชั้นสร้างชุมชนการเรียนรู้ครูภาษาไทย

ชั้นสร้างชุมชนการเรียนรู้ครูภาษาไทย ผู้วิจัยออกแบบให้มี 2 ขั้นตอนหลักคือ ชั้นสำรวจชุมชนและชั้นทำข้อตกลงร่วมกันในชุมชน ดังนี้

1. ชั้นสำรวจชุมชน

การสำรวจชุมชน แบ่งเป็นการสำรวจด้านสถานที่และการสำรวจบุคคล การสำรวจด้านสถานที่เพื่อเป็นการเก็บข้อมูลเบื้องต้นของโรงเรียน (พื้นที่จังหวัดเพชรบุรี) และข้อมูลทั่วไปของผู้ปกครองนักเรียน

สำหรับการสำรวจบุคคล คือ ข้อมูลของสมาชิกในชุมชนซึ่งก็คือนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจำนวน 8 คน โดยให้นักศึกษาแต่ละคนบอกข้อเด่น ความสามารถพิเศษที่มีส่วนช่วยในการจัดการเรียนรู้ของแต่ละคน รวมทั้งความคาดหวังของสมาชิกในชุมชน เพื่อให้ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูแต่ละคนมีเป้าหมายในการพัฒนาตนเองที่ชัดเจน

2. ชั้นทำข้อตกลงร่วมกัน

การทำข้อตกลงร่วมกันในชุมชนเพื่อให้สามารถดำเนินการจัดกิจกรรมชุมชนได้อย่างต่อเนื่องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยการให้สมาชิกแต่ละคนแสดงความคิดเห็นว่าสิ่งที่จะช่วยทำให้การดำเนินการของชุมชนสำเร็จตามเป้าหมายที่ต้องการ ควรมีข้อตกลงร่วมกันในเรื่องใดและอย่างไรบ้าง โดยการวิจัยครั้งนี้สมาชิกในชุมชนมีข้อตกลงร่วมกัน 3 ข้อ ดังนี้คือ ข้อที่ 1 การสนทนาด้วยความสุภาพ ข้อที่ 2 ทุกคนต้องมีความซื่อสัตย์ รายงานความจริงและเป็นปัจจุบันเพื่อจะได้ช่วยเหลือ ปกป้องหรือได้ทันทั่วทั้งที่ และข้อที่ 3 กัลยาณมิตร คือ การแนะนำ แสดงความคิดเห็นของแต่ละคนอยู่บนพื้นฐานของความต้องการช่วยเหลือให้มีการพัฒนาด้านการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยด้วยความจริงใจ

ชั้นที่ 2 ชั้นพัฒนาชุมชนครูภาษาไทยมืออาชีพ

ชั้นพัฒนาชุมชนครูภาษาไทยมืออาชีพ แบ่งเป็น 2 ช่วงคือ ช่วงก่อนจัดการเรียนการสอนและช่วงระหว่างการจัดการเรียนการสอน ดังนี้

⁴ สำนักพัฒนาครูและบุคลากรการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2560: 7-

12) กล่าวถึงชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community หรือ PLC) ว่าหมายถึง การรวมตัว ร่วมใจ ร่วมพลัง ร่วมทำ และร่วมเรียนรู้ร่วมกันของครู ผู้บริหาร และนักการศึกษา บนพื้นฐานวัฒนธรรมความสัมพันธ์แบบกัลยาณมิตร สู่คุณภาพการจัดการเรียนรู้ที่เน้นความสำเร็จหรือประสิทธิผลของผู้เรียนเป็นสำคัญ และความสุขของการทำงานร่วมกันของสมาชิกในชุมชน และกล่าวถึงองค์ประกอบสำคัญของ PLC ได้แก่ 1) ต้องมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน 2) ร่วมแรง ร่วมใจ และร่วมมือ 3) ภาวะผู้นำร่วม 4) กัลยาณมิตร 5) ต้องปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมองค์กร และ 6) การเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ

1. ช่วงก่อนจัดการเรียนการสอน

การดำเนินการช่วงนี้เพื่อออกแบบการสอนและเขียนแผนการสอน เริ่มจากสมาชิกชุมชนนำเนื้อหาวิชาภาษาไทยที่แต่ละคนรับผิดชอบสอนในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2564 มาจัดกลุ่มเนื้อหาแบ่งได้เป็น 3 กลุ่ม คือ การสื่อสารภาษาไทย หลักการใช้ภาษาไทย และวรรณคดีวรรณกรรมไทย หลังจากนั้นให้สมาชิกแต่ละคนแบ่งกันรับผิดชอบเนื้อหาเพื่อศึกษาเกี่ยวกับเนื้อหาที่ได้รับผิดชอบพร้อมทั้งออกแบบการจัดการเรียนการสอนรูปแบบออนไลน์ที่เหมาะสมกับเนื้อหาดังกล่าว

เมื่อสมาชิกแต่ละคนดำเนินการเรียบร้อยแล้วนำมานำเสนอในการประชุมกลุ่มเพื่อให้สมาชิกแต่ละคนร่วมแสดงความคิดเห็น โดยเฉพาะอาจารย์นิเทศก์ให้คำแนะนำว่าเนื้อหาดังกล่าวถูกต้อง ครบถ้วนหรือไม่อย่างไร กิจกรรมที่ออกแบบมานั้นเหมาะสม น่าสนใจหรือไม่อย่างไร หลังจากที่ได้ข้อสรุปจากการประชุมร่วมกันแล้วนักศึกษาแต่ละคนเขียนจึงแผนการสอนของตน

2. ช่วงระหว่างการจัดการเรียนการสอน

ระหว่างการจัดการเรียนการสอน สมาชิกในชุมชนมีข้อตกลงร่วมกันว่าจะต้องมีการประชุมรายงานผลการจัดการเรียนการสอนต่อเนื่องเป็นระยะ รวมทั้งแต่ละคนจะต้องช่วยกันหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ และจากการดำเนินการตลอดภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2564 มีการหาความรู้เพิ่มเติมจากการร่วมฟังบรรยายออนไลน์หลายรายการด้วยกัน เช่น วันที่ 24 สิงหาคม 2564 สำนักศิลปกรรม ราชบัณฑิตยสภา จัด “ปาฐกถา ราชบัณฑิตสัญจร” เรื่อง ภาษากับการสื่อสารเพื่อสันติสุขที่ยั่งยืน วันที่ 27 – 28 สิงหาคม 2564 กระทรวงวัฒนธรรม ร่วมกับศูนย์ภาษาไทยสงขลานครินทร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี จัดโครงการอบรมครูภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา การสอนภาษาและวรรณคดีวิถีใหม่ในสถานการณ์วิกฤตโควิด เนื่องในวันภาษาไทยแห่งชาติ พุทธศักราช 2564 เป็นต้น

ขั้นที่ 3 ขั้นประเมินผลชุมชนการเรียนรู้ครูภาษาไทย

ขั้นประเมินผลชุมชนการเรียนรู้ครูภาษาไทย ผู้วิจัยใช้วิธีการสนทนากลุ่ม โดยการนำเป้าหมายที่กำหนดร่วมกันในขั้นที่ 1 มาทบทวนอีกครั้งว่าเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่อย่างไร โดยแยกเป็น 2 ประเด็นดังนี้

1. สิ่งสำเร็จตามเป้าหมาย คือ สมาชิกชุมชนแต่ละคนร่วมกันพิจารณาว่า เป้าหมายใดบ้างที่สำเร็จ ปัจจัยของความสำเร็จดังกล่าว และวิธีการดำเนินการที่ผ่านมา ทบทวนอีกครั้งว่าทำอย่างไรจึงจะสำเร็จ
2. สิ่งที่ไม่สำเร็จตามเป้าหมาย คือ พิจารณาว่าเป้าหมายใดบ้างที่ไม่สำเร็จ เกิดข้อผิดพลาดประเด็นใด อย่างไรบ้าง ปัจจัยที่มีผลกับข้อผิดพลาดดังกล่าว และแนวทางการดำเนินการแก้ปัญหาที่ผ่านมา

ขั้นประเมินผลชุมชนการเรียนรู้ครูภาษาไทยโดยการสะท้อนความคิดของสมาชิกในชุมชนเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่จะช่วยให้นักศึกษาแต่ละคนได้ทบทวนวิธีการพัฒนาความรู้ของแต่ละคนและสามารถนำไปปรับใช้กับการเรียนรู้เรื่องอื่น ๆ ต่อไป

การดำเนินการทั้ง 3 ขั้นดังกล่าวทั้งนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูและครูที่เลี้ยงแสดงความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่ารูปแบบดังกล่าวช่วยให้รับทราบ หน้าที่ของตนเองทั้งเรื่องการวางแผน การจัดการเรียนการสอน ไม่ต้องกังวลกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป และยังส่งผลให้นักศึกษามีความมั่นใจในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวช่วยให้นักเรียนที่เรียนกับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเรียนอย่างมีความสุข

นอกจากนี้จากการสังเกตพฤติกรรมของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูพบว่า ช่วงแรกของการประชุม นักศึกษามีความกังวล ประหม่า ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น รวมทั้งขณะที่อาจารย์นิเทศก์เข้าสังเกตการสอน นักศึกษายังไม่สามารถจัดการชั้นเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากนัก แต่ด้วยการใช้รูปแบบการนิเทศดังกล่าว

ทำให้นักศึกษาสามารถปรับตัวได้ในระยะเวลาที่สั้นมาก คือ ใช้เวลาเพียง 2 สัปดาห์ นักศึกษาสามารถแสดงความคิดเห็น มีความชัดเจนว่าต้องรายงานปัญหาใด ช่วยแนะนำเพื่อนนักศึกษาอย่างไร และสามารถจัดการเรียนการสอนของตนได้มากขึ้น

ตอนที่ 2 การออกแบบการเรียนรู้รายวิชาภาษาไทยของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในสถานการณ์แพร่ระบาดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

จากการวิจัยที่บูรณาการกับแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional learning community) เป็นแนวคิดหลักได้ข้อสรุปจากการเรียนรู้ร่วมกัน (อาจารย์นิเทศก์ นักศึกษาฝึกประสบการณ์ฯ) เกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา แบ่งเป็น 3 ประเด็นหลัก ดังนี้

1. บทบาทครู

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ข้อสรุปร่วมกันกับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูว่าต้องเป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator)⁵ โดยมีรายละเอียดที่ควรมุ่งเน้นดังนี้คือ

1.1 บทบาทด้านการปรับทัศนคติและพฤติกรรมการสอน

ดังที่กล่าวถึงเกี่ยวกับแนวคิดช่วงวัย (Generation)⁶ ของนักเรียนซึ่งเป็นวัยที่อยู่ใน Gen Z แนวคิดดังกล่าวครูผู้สอนจึงต้องปรับทัศนคติให้เข้าใจธรรมชาติหรือความสนใจของนักเรียน โดยเฉพาะเรื่องของการให้เกียรติความคิดเห็นของนักเรียนแต่ละคน การตระหนักถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อที่จะได้รับฟังความคิดเห็นของนักเรียนได้อย่างจริงจังและสามารถแก้ปัญหาที่นักเรียนเป็นรายบุคคลได้อย่างแท้จริง

1.2 บทบาทด้านการเตรียมความพร้อมด้านสื่อและอุปกรณ์การสอน

จากการปรับทัศนคติและพฤติกรรมการสอนดังข้อ 1.1 ทำให้ผู้สอนมีบทบาทหน้าที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ การเตรียมสื่อประกอบการสอนและอุปกรณ์ประกอบการสอน โดยสื่อประกอบการสอนหลักที่ใช้คือ การสอนด้วยโปรแกรม Power Point การใช้สื่อภาพยนตร์การ์ตูน ซึ่งสื่อดังกล่าวมีหลักการคัดเลือกสื่อ ดังนี้คือ 1) ความถูกต้องด้านเนื้อหา และความถูกต้องเหมาะสมของการใช้ภาษาในสื่อการสอน 2) ความเหมาะสมด้านระดับความยากง่าย ตรงตามช่วงวัยของนักเรียน 3) ความน่าสนใจ โดยเป็นสื่อที่มีสีสัน รูปแบบตัวอักษรและภาพประกอบสวยงาม และ 4) ความเป็นกลางของสื่อ คือ เนื้อหาหรือตัวอย่างที่เอ่ยถึงไม่พาดพิงหน่วยงาน สถาบัน กลุ่มบุคคล หรือประเด็นข้อวิพากษ์ใด ๆ นอกจากนี้ยังให้ความสำคัญเกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์กระตุ้นความสนใจ ได้แก่ กระดิ่งใช้กดตอนที่นักศึกษาตอบถูก เสียงปรบมือและเสียงคนร้องขึ้นชมที่เป็นเสียงประดิษฐ์ในคอมพิวเตอร์เพื่อชื่นชมนักเรียน ป้ายคะแนนสำหรับยกชูเพื่อให้นักเรียนรู้ว่าได้คะแนนเท่าใด โดยแนวคิดในการใช้อุปกรณ์ดังกล่าว คือ อยู่ในความพอดี ไม่มากหรือน้อยเกินไป ไม่ทำให้เสียบทบาทของความเป็นครูและบรรยากาศการเรียนรู้

⁵ ผู้อำนวยความสะดวก (facilitator) คือ ผู้มีบทบาทในการส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้ คุณลักษณะของผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ คือ มีวิสัยทัศน์ในการจัดการเรียนรู้ สามารถสื่อสาร คิดวิเคราะห์ มีความจริงใจ เอื้ออาทร และยืดหยุ่น สามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน ทั้งหมดยังเป็นบทบาทส่วนหนึ่งของครู (ราชบัณฑิตยสถาน, 2551: 172)

⁶ ดนุลดา จามจุรี (2563: 1-16) กล่าวถึง Generation Z หรือ “Gen Z” ว่าเป็นนิยามของคนที่เกิดหลังปี พ.ศ. 2540 ขึ้นไป เมื่อเทียบอายุแล้วก็ถือว่าเยาวชน สำหรับงานวิจัยที่ศึกษาการเรียนรู้ของเด็กที่อยู่ในช่วงวัยที่เรียกว่า Generation Z ตามแนวคิด Generation ที่ผู้วิจัยนำมาประยุกต์ใช้ในงานวิจัยคือการศึกษาค้นคว้าของ Nicholas (2020) ศึกษาเรื่องวิธีการเรียนรู้ที่คน Generation Z ต้องการ ในขณะที่ Jurenka, Starecek, Vranakova, and Caganova, (2018: 251-259) ศึกษาแบบการเรียนรู้ของกลุ่มคน Generation Z และอิทธิพลที่มีต่อผลการเรียนรู้ในกระบวนการเรียนรู้ เป็นต้น

2. การจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยในสถานการณ์แพร่ระบาดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

วิธีการสอนวิชาภาษาไทยในสถานการณ์แพร่ระบาดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จากการวิจัยครั้งนี้มีประเด็นสำคัญ 3 ประการดังนี้

2.1 ตารางเรียนแบบยืดหยุ่น (Flexible schedule)⁷

เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนออนไลน์เป็นรูปแบบที่ไม่มีข้อจำกัดด้านพื้นที่สอนหรือห้องเรียน ประกอบกับข้อมูลที่ได้จากการสำรวจเบื้องต้นพบว่านักเรียนส่วนหนึ่งต้องช่วยผู้ปกครองทำงานบ้านหรือช่วยทำธุระต่าง ๆ ของผู้ปกครอง สมาชิกชุมชนจึงนำประเด็นดังกล่าวมาพิจารณาร่วมกันว่าควรเปลี่ยนแปลงเวลาสอนตามความเหมาะสม คือครูปรับเปลี่ยนเวลาได้ตลอดเวลาตามความสะดวกของนักเรียนที่ตกลงร่วมกันเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับผู้ปกครองและนักเรียนไม่ต้องกังวลมากเกินไป อีกทั้งยังทำให้นักเรียนและผู้ปกครองเห็นข้อดีของการเรียนการสอนออนไลน์และเปิดใจยอมรับรูปแบบการเรียนการสอนนี้มากขึ้น

2.2 วิธีสอนตามแนวคิดการสอนเน้นสมรรถนะ (Competency-base teaching)⁸

การจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดการสอนเน้นสมรรถนะคือ มุ่งให้ผู้เรียนได้รับความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) ด้านต่าง ๆ และเสริมสร้างทัศนคติ (Attitude) ที่ดีให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ซึ่งจากการประชุมกลุ่มสมาชิกชุมชนได้ข้อสรุปร่วมกันว่าวิธีการสอนที่สามารถพัฒนาความรู้ ทักษะ ความสามารถของนักเรียนและยังสามารถเสริมสร้างทัศนคติของนักเรียนได้ดีวิธีหนึ่ง คือ การสอนที่เน้น “คำถามสำคัญ”

คำถามสำคัญที่จะทำให้นักเรียนเห็นความสำคัญเนื้อหาวิชาภาษาไทยและสนใจเรียน คือ การสอนทุกครั้งมีคำถามต้นคาบเรียนคือคำถามว่า “เนื้อหาดังกล่าวนั้นมีประโยชน์หรือมีคุณค่ากับนักเรียนด้านใดอย่างไรบ้าง” และถามคำถามเดียวกันนี้เพื่อให้นักเรียนสรุปบทวนบทเรียนในลักษณะของการสกัดความรู้ที่เป็นประโยชน์หรือมีคุณค่ากับนักเรียนอีกครั้งตอนท้ายคาบเรียน อีกทั้งยังมีการจัดรูปแบบการสอนแบบออนไลน์ให้เหมาะสมกับสถานการณ์คือใช้เกมออนไลน์ การสุ่มตอบด้วยระบบสุ่มออนไลน์ การนำเสนองานหน้ากล้องแบบไลฟ์สด (Live) การแสดงความคิดเห็นด้วยข้อความ สติ๊กเกอร์ (Sticker) และอีโมจิ (Emoji) ในช่องแชท (Chat) เป็นต้น

2.3 การวัดและการประเมินผลการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย

การวัดและการประเมินผลการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยในสถานการณ์แพร่ระบาดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เป็นการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับแนวคิดการประเมินเพื่อพัฒนา เน้นการประเมินจากทำงานของนักเรียนและการนำเสนอผลงานของนักเรียน รวมทั้งการประเมินในรูปแบบออนไลน์ด้วยระบบ Google Forms

3. เนื้อหาวิชาภาษาไทย

เนื้อหาวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาออกแบบตามหัวข้อ 2.2 ที่เน้นสมรรถนะและใช้คำถามสำคัญดังกล่าวเป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดขอบเขตเนื้อหาที่เรียน ดังนี้คือ

3.1 ทักษะการใช้ภาษาไทย

การสอนทักษะการใช้ภาษาไทย ผู้สอนเน้นพัฒนาทักษะการรับสารและการส่งสารในชีวิตประจำวันของนักเรียนคือ การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ วิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของสารที่ได้รับ รู้จักคัดเลือกรับสารที่มีประโยชน์ในการพัฒนาความรู้ความคิดของตนเองได้ การเขียนด้วยความสุภาพ เขียนเรื่องจากสิ่ง

⁷ ตารางเรียนแบบยืดหยุ่น (flexible schedule) คือ แผนกิจกรรมการเรียนการสอนที่กำหนดให้มีความยืดหยุ่นในด้านช่วงเวลา สถานที่และวิธีการ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2551: 180)

⁸ การสอนเน้นสมรรถนะ (competency-base teaching) คือ การจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนบรรลุความสามารถที่กำหนดไว้ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2551: 80)

ใกล้ชิดนักเรียน รวมทั้งการพูด การดูและการฟังสารอย่างมีวิจารณ์ญาณ วิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของสารที่ได้รับ รู้จักคัดเลือก คัดกรองสารที่มีประโยชน์ในการพัฒนาความรู้ความคิดของตนเองได้

ตัวอย่างการสอนทักษะการใช้ภาษาไทย เช่น เรื่อง “การพูดโฆษณา” ครู (นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู) มีวิธีสอนหลัก ๆ คือ นักเรียนดูโฆษณาที่ครูเลือกมาให้ แล้ววิเคราะห์ความน่าเชื่อถือ ประโยชน์ที่ได้รับจากการดูโฆษณา หลังจากนั้นให้นักเรียนออกแบบสินค้าของตนเองแล้วพูดโฆษณา เพื่อนในห้อง เป็นลูกค้า แล้วจึงให้ช่วยกันอภิปรายว่า ลูกค้าจะซื้อสินค้าชิ้นนี้หรือไม่เพราะเหตุผลใด โดยเฉพาะประเด็นคำถามว่า “มีประโยชน์กับการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียนอย่างไร” หลังจากนั้นตัวแทนกลุ่มนำเสนอสรุปจากการวิเคราะห์ร่วมกันมาเล่าให้เพื่อน ๆ ฟังผ่าน Google Meet เป็นต้น

3.2 หลักการใช้ภาษาไทย

การสอนหลักการใช้ภาษาไทย ผู้สอนเน้นให้นักเรียนเข้าใจและสามารถใช้ภาษาไทยในชีวิตประจำวันให้เหมาะสมและถูกต้องตามหลักการซึ่งเนื้อหาดังกล่าวสัมพันธ์กับทักษะการใช้ภาษาไทย โดยครูผู้สอนควรใช้เกมออนไลน์เพื่อช่วยให้นักเรียนรู้สึกสนุกสนานกับบทเรียน ไม่เครียดหรือน่าเบื่อจนเกินไป เช่น การสอนเรื่อง “คำที่มาจากภาษาต่างประเทศ” สอนโดยครูเปิดเพลงคำที่มาจากภาษาต่างประเทศให้นักเรียนฟัง และร่วมกันสังเกตคำที่ปรากฏในเนื้อเพลงว่ามีลักษณะร่วมกันอย่างไร จากนั้นครูอธิบายเนื้อหาและใช้วงล้อธรรมชาติเพื่อให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน และครูให้นักเรียนทำกิจกรรมในโปรแกรม Kahoot! เพื่อทดสอบความเข้าใจ จากนั้นร่วมกันสรุปว่าเนื้อหาดังกล่าวมีประโยชน์กับนักเรียนโดยเฉพาะด้านการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันอย่างไร

3.3 วรรณคดีและวรรณกรรมไทย

การสอนวรรณคดี วรรณกรรมไทย ผู้สอนเน้นสอนให้นักเรียนวิเคราะห์พฤติกรรมตัวละครที่ควรนำมาเป็นแบบอย่าง เนื่องจากส่งผลเสียดังเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในเรื่อง รวมทั้งสามารถนำข้อคิดที่ได้จากเรื่องมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ เช่น เรื่องรามเกียรติ์ ตอนนารายณ์ปราบนนทก ที่ครูสอนโดยการให้นักเรียนอ่านข่าวเกี่ยวกับคนที่ใช้อำนาจในทางที่ผิด แล้วให้นักเรียนอ่านเรื่องรามเกียรติ์ ตอนนารายณ์ปราบนนทก ในหนังสือเรียน หลังจากนั้นให้วิเคราะห์ความเหมือนความต่างระหว่างข่าวกับวรรณคดี หลังจากนั้นให้นักเรียนคิดว่า ถ้าเลือกเป็นตัวละครได้ 1 ตัว นักเรียนจะเลือกเป็นตัวละครใดในเรื่องที่อ่าน เพราะเหตุใด และย้ำตอนท้ายคาบเรียนว่าข้อคิดที่ได้จากวรรณคดีเรื่องนี้ประเด็นใดบ้างที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ เป็นต้น

การออกแบบการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยดังกล่าว นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูแสดงความคิดเห็นตรงกันว่าทำให้จัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยได้ทันตามเวลาที่มียู่ นักเรียนได้รับความรู้วิชาภาษาไทยครบถ้วนตามตัวชี้วัด และสามารถพัฒนาทักษะการสื่อสาร การใช้ภาษาไทยและการตระหนักเห็นคุณค่าของวรรณคดีวรรณกรรมได้ชัดเจนมากขึ้น อีกทั้งครูที่เลี้ยงของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูยังมีความคิดเห็นว่าการออกแบบการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยมีประโยชน์มากกับการสอนในสถานการณ์แพร่ระบาดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เพราะทำให้ทั้งครูผู้สอนและนักเรียนมีความชัดเจนว่าควรมุ่งเน้นการเรียนรู้ประเด็นใด อย่างไร และเห็นประโยชน์ในการนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ชัดเจนมากขึ้น ส่งผลให้นักเรียนที่เรียนกับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มีผลสัมฤทธิ์อยู่ในเกณฑ์ดี

รวมทั้งข้อมูลจากการสังเกตพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนที่เรียนกับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ผู้วิจัยพบว่านักเรียนมีพัฒนาการการเรียนรู้วิชาภาษาไทยดีขึ้น มีความมั่นใจในการเรียนมากขึ้น เพราะเป็นการจัดการเรียนการสอนที่มีรูปแบบและทิศทางที่ชัดเจน โดยเฉพาะนักเรียนสามารถตอบ

สำหรับการออกแบบการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยซึ่งมีประเด็นที่มุ่งเน้นในเนื้อหาต่าง ๆ คือ กลุ่มเนื้อหาทักษะการใช้ภาษาไทย ผู้สอนเน้นพัฒนาทักษะการรับสารและการส่งสารในชีวิตประจำวันของนักเรียน กลุ่มเนื้อหาหลักการใช้ภาษาไทย ผู้สอนเน้นให้นักเรียนเข้าใจและสามารถใช้ภาษาไทยในชีวิตประจำวันให้เหมาะสมและถูกต้องตามหลักการซึ่งเนื้อหาดังกล่าวสัมพันธ์กับทักษะการใช้ภาษาไทย กลุ่มเนื้อหาวรรณคดีวรรณกรรมไทย ที่ผู้สอนเน้นสอนให้นักเรียนวิเคราะห์พฤติกรรมตัวละครที่ควรนำมาเป็นแบบอย่างและไม่ควรทำตามเนื่องจากส่งผลเสียดังเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในเรื่อง รวมทั้งสามารถนำข้อคิดที่ได้จากเรื่องมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งแนวทางการเลือกสื่อการสอน การเลือกตัวอย่างประกอบการสอน รวมถึงบทบาทของครู การใช้คำพูดของครูผู้สอน ดังที่กล่าวมาทั้งหมดนี้เป็นการให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาเพื่อให้เกิดความเข้าใจกัน ไม่เกิดข้อพิพาทในสังคม การจัดการเรียนการสอนดังกล่าวจึงเป็นการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนแบบเชิงบวกอย่างแท้จริง

นอกจากนี้ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าการสอนในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยคำนึงถึงช่วงวัยของผู้เรียนและการใช้สื่อใหม่ การออกแบบการสอนที่ให้ความสำคัญกับการสำรวจข้อมูลทั่วไปของผู้เรียนก่อนการออกแบบการจัดการเรียนรู้ เป็นส่วนสำคัญที่ช่วยให้ให้นักเรียนมีความสุขในการเรียน มีเป้าหมายในการเรียนรู้ชัดเจนขึ้น รวมทั้งการวิจัยครั้งนี้ทำให้พบว่าประเด็นสำคัญที่ยังต้อง “ยึดถือ” คือ ความถูกต้องของเนื้อหา และสิ่งที่ต้อง “ยอมรับ ปรับเปลี่ยน” คือ เรื่องของความยืดหยุ่นของเนื้อหา กล่าวคือ เนื้อหาบางเนื้อหาไม่จำเป็นต้องสอนเพราะเป็นสถานการณ์พิเศษ ดังการวิจัยครั้งนี้ นักเรียนสนใจเรียนสิ่งที่จำเป็น และสำคัญกับการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียน ครูผู้สอนจึงควรพิจารณาว่าในเวลาที่มีจำกัดควรเลือกเนื้อหาใดมาสอนให้เหมาะสมกับนักเรียนมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ด้านการศึกษาวิจัยต่อไป

ข้อจำกัดของการศึกษาวิจัยครั้งนี้คือ ระยะเวลาการดำเนินการวิจัยที่มีจำกัด เพื่อให้ได้ผลการวิจัยสำหรับนักศึกษาในปีการศึกษา 2564 ดังนั้นหากมีการดำเนินการวิจัยอย่างต่อเนื่องและเพิ่มกลุ่มเป้าหมายให้มากขึ้น น่าจะทำให้มีผลการวิจัยที่มีประเด็นที่หลากหลายและน่าสนใจมากยิ่งขึ้น

2. ด้านการนำความรู้ที่ได้จากการวิจัยไปประยุกต์ใช้

การนำแนวคิดดังกล่าวไปใช้จะเกิดได้จริงต้องได้รับการสนับสนุนและเห็นชอบของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะเข้าใจและยอมรับการปรับเปลี่ยน รวมทั้งต้องชี้แจงและทำข้อตกลงกับผู้ปกครองนักเรียนให้เข้าใจวิธีการเรียนรูปแบบดังกล่าวอย่างละเอียดเพื่อที่จะได้ช่วยพัฒนาการเรียนรู้อของนักเรียนไปในทิศทางเดียวกัน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. สำนักพัฒนาครูและบุคลากรการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (ม.ป.ป.). คู่มือประกอบการอบรมการขับเคลื่อนกระบวนการ PLC (Professional Learning Community) “ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ” สู่สถานศึกษา. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- จังหวัดเพชรบุรี. (2564). คำสั่งจังหวัดเพชรบุรี ที่ 1/2564 เรื่อง ให้สถานศึกษาในสังกัดและในกำกับกระทรวงศึกษาธิการ และในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปิดเรียนด้วยเหตุพิเศษ. สืบค้นเมื่อ 1 มีนาคม 2564, จาก http://www.phetchaburi.go.th/phet2/CODE/files/1609727250_1-2564.pdf.
- ณิรดา เวชญาลักษณ์ และคณะ. (2562). แนวทางการพัฒนาครูที่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศเกี่ยวกับการหนุนเสริมด้วยการ “Coaching” และชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. 17(2): 143-162.
- ดนุตา จามจุรี. (2563). การออกแบบการเรียนรู้สำหรับผู้เรียน Gen Z. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ปรณัฐ กิจรุ่งเรือง และอรพิน ศิริสัมพันธ์. (2561). ชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Professional Learning Community : PLC) กลยุทธ์การยกระดับคุณภาพการศึกษา: แนวคิดสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: M&N Design Printing.

- ราชบัณฑิตยสถาน. (2551). **พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ อักษร A-Z ฉบับราชบัณฑิตยสถาน**. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.
- สุรณี รุโจปการ (บรรณาธิการ). (2563). **ศาสตร์ สอน สื่อ สุข**. กรุงเทพฯ: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Jurenka, R., Starecek, A., Vranakova, N., & Caganova, D. (2018). The learning styles of the generation group Z and their influence on learning results in the learning process. **16th IEEE International Conference on Emerging eLearning Technologies and Applications (ICETA)** November 15-16: 251-259.
- Lassoued, Z., Alhendawi, M., & Bashitalshaaer, R. (2020). An exploratory study of the obstacles for achieving quality in distance learning during the COVID-19 pandemic. **Education Sciences**, 10(232): 1-13.
- Nadeak, B. (2020). The effectiveness of distance learning using social media during the pandemic period of COVID-19: A case in Universitas Kristen Indonesia” **International Journal of Advanced Science and Technology**, 29(7): 1764-1772.
- Nicholas, A.J. (2020). **Preferred learning methods of generation Z**. Retrieved January 17, 2021, from <https://www.who.int/news-room/detail/27-04-2020-who-timeline---covid-19>.
- WHO. (2021). **COVID-19 weekly epidemiological update**. Retrieved March 1, 2021, from <https://www.who.int/publications/m/item/weekly-epidemiological-update---5-january-2021>.